

ისტორიის დოქტორი, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ივანე ჯავახიშვილის ისტორიისა და ეთნოლოგიის ინსტიტუტის მეცნიერ-თანამშრომელი

**დეკანოზ კორნელი კეკელიძის ღვაწლი
საქართველოს ეკლესიის ავტოკეფალურ
უფლებათა განხორციელების საქმეში
(საქართველოს ეკლესიის დროებითი მმართველობის
სხდომის ჟურნალების მიხედვით, 1917 წელი)**

1917 წლის 12 (25) მარტს, მცხეთის სვეტიცხოვლის საპატრიარქო ტაძარში საქართველოს ეკლესიის ავტოკეფალიის აღდგენილად გამოცხადების შემდეგ კათოლიკოს-პატრიარქის მოსაყდრედ ყოვლადსამღვდელო ლეონიდი (ოქროპირიძე) აირჩიეს. მისი თავმჯდომარეობით ჩამოყალიბდა ეკლესიის დროებითი მმართველობა ეპისკოპოსების: ანტონის და პიროსის, დეკანოზების: კორნელი კეკელიძის, კალისტრატე ცინცაძის, ნიკიტა თალაქვაძის, მღვდლების: პოლიევქტოს და ვასილ კარბელაშვილების, ქრისტეფორე ციციქიშვილის, დიაკონ ტიმოთე ბაკურაძის, მედავითნე გაბრიელ ყუბანეიშვილის და საერო პირთა: გრიგოლ ყიფშიძის, ანტონ ნატროშვილის, პეტრე კიზირიას, პეტრე ბარათაშვილის, იპოლიტე ვართაგავას, დავით ნახუცრიშვილის, სერგი გორგაძის, სოფრომ მგალობლიშვილის, ვასილ ბარნოვის, თედო სახოკიას, სოლომონ ახვლედიანის, სიმონ მაჭავარიანის, დავით დავითაშვილის შემადგენლობით [1, 18]. მოღვაწეობის 6 თვის მანძილზე დროებითი მმართველობა ეკლესიის ავტოკეფალიის განხორციელების საქმეში მონაწილე თუ სხვა დამსახურების მქონე წევრებით კიდევ რამდენჯერმე შეიკისო.

საქართველოს ეკლესიის დროებით მმართველობას ეკლესიის უფლებათა აღდგენისა და სრულად განხორციელებისათვის უნდა მიეღწია, აერჩია საჭეთმპყრობელი და მმართველობის მუდმივი ორგანო. ამ საპასუხისმგებლო მისიების აღსასრულებლად წარმოებულ სამუშაოებში დეკანოზ კორნელი კეკელიძის ღვაწლი განუზომელია. ადგილობრივ და პეტროგრადის მთავრობასთან წარსადგენ თითქმის ყველა დოკუმენტს ის წერდა ან შედგენაში მაინც მონაწილეობდა.

ეკლესიის დროებითი მმართველობის მეორე სხდომაზევე, 14 მარტს ამიერკავკასიის განსაკუთრებული კომიტეტისათვის საქარ-

თველოს ეკლესიაში მომხდარი მოვლენის განმარტების საჭიროება გამოიკვეთა. ამ მოვალეობის შესრულება ოთხი წევრისაგან შემდგარ კომისიას დაევალა: ყოვლადსამღვდელო ანტონს, დეკანოზებს – კორნელი კეკელიძეს, ნიკიტა თალაქვაძეს და საერო პირს – სერგი გორგაძეს [1, 13-15].

ეკლესიის დროებითი მმართველობის მთელ შემადგენლობას ესმოდა, რომ ახალ მთავრობასთან ურთიერთობა დიდ დიპლომატიასა და სიფრთხილეს მოითხოვდა. ამის გათვალისწინებით დეკანოზ კორნელისათვის დიდი ნდობის გამოცხადება იყო მთავრობასთან წარსადგენი დეკლარაციის შემუშავების დავალება [1, 15-16].

მამა კორნელიმ დეკლარაციაში მოკლედ გადმოცა საქართველოს ეკლესიის ისტორია; მუხლობრივად განიხილა დარღვევები, რაც 1811 წელს რუსეთის საერო ხელისუფლების მიერ საქართველოს ეკლესიის ავტოკეფალიის გაუქმებას მოჰყვა. დეკანოზ კორნელის მიერ ეს აქტი აშკარა ძალმომრეობად და სხვის საქმეებში უკანონო ჩარევად არის შეფასებული. დოკუმენტში ნათქვამია – „ახლა, როცა რუსეთში დამყარდა სამართლებრივი წყობა, რომელმაც რელიგიური, აქედან გამომდინარე კი ეკლესიური თვითგამორკვევის თავისუფლებაც გამოაცხადა, საქართველოს ეკლესიამ რუსეთის ეკლესიაზე უკანონო დამოკიდებულებისაგან თავი გაითავისუფლა და კანონიკური ავტოკეფალური უფლებების განხორციელებას შეუდგა...“ [1, 23-24].

დეკლარაციის მიხედვით საქართველოს საკათოლიკოსოს ტერიტორიაზე მცხოვრები რუსი მართლმადიდებლები საქართველოს ეკლესიას ფართო ავტონომიური უფლებების მქონე ეპისკოპოსის საშუალებით უნდა დაქვემდებარებოდნენ. ა/კავკასიის სხვა ადგილებში მცხოვრები მართლმადიდებელი მოსახლეობა კი რუსეთის ეკლესიის შემადგენლობაში რჩებოდა.

დოკუმენტში ასევე წარმოდგენილი იყო კათოლიკოს-პატრიარქის არჩევასა და მისი უფლებამოსილების განხორციელებასთან დაკავშირებული საკითხები. საქართველოს ეკლესიის არსებობისათვის საჭირო თანხების წყაროდ დასახელებული იყო ის მრავალმილიონიანი ქონება, რომელიც 1850-1869 წლებში საქართველოს ეკლესიას რუსეთის ხაზინამ ჩამოართვა. დეკლარაციის ბოლოს ეკლესიის მმართველი ორგანო ახალი სახელმწიფო წყობისადმი საქართველოს ეკლესიის მხარდაჭერას გამოხატავდა და იმედოვნებდა, რომ ახალი ხელისუფლება საქართველოს ეკლესიას ცხოვრების კანონიკურ საწყისებზე მონყობის საქმეში დაეხმარებოდა [1, 23-25].

ამიერკავკასიის განსაკუთრებული კომიტეტი საქართველოს

ეკლესიის ავტოკეფალიის აღდგენას თითქოს თანაგრძნობით შეხვდა. მაგრამ ვითარება მალევე შეიცვალა და ეს 12 მარტს განხორციელებული აქტისადმი პეტროგრადის დროებითი მთავრობის უარყოფითი დამოკიდებულების შედეგი იყო.

რევოლუციურმა მთავრობამ 27 მარტს საქართველოს ეკლესიის ავტოკეფალია მხოლოდ ეროვნული ნიშნით აღიარა. ეს ნიშნავდა, რომ ახლად აღდგენილი ეკლესიის შემადგენლობაში მხოლოდ ქართველი მართლმადიდებლები შედიოდნენ, სხვა ეროვნების მართლმორწმუნენი ისევ რუსეთის ეკლესიის დაქვემდებარებაში რჩებოდნენ. სასწრაფოდ უნდა შემუშავებულიყო რუსეთის სახელმწიფოში საქართველოს ეკლესიის უფლებრივი მდგომარეობის ძირითადი წესები. საერო ხელისუფლების მიერ მის დამტკიცებამდე ყოფილი საეგზარქოსოს ტერიტორიაზე არსებული საეკლესიო დაწესებულებების მმართველობა ძველებურად უნდა გაგრძელებულიყო [1, 37].

დროებითი მთავრობის აღნიშნული გადანყვეტილებით საქართველოს ეკლესიაში ფილეთიზმი – ეკლესიის ეროვნული ნიშნით დაყოფა კანონდებოდა. დეკანოზ კორნელისა და სერგი გორგაძის აზრით, რომელსაც მმართველობის ყველა წევრი დაეთანხმა, ეროვნული ავტოკეფალია გაუმართლებელი იყო როგორც მისი განხორციელების შემდეგ მოსალოდნელი შედეგების, ისე საეკლესიო კანონების თვალსაზრისით. გამოიწვევდა რუსეთის ეკლესიის მიერ საქართველოს ეკლესიის უფლებათა დარღვევას და ამ ორი ეკლესიის წარმომადგენელთა შორის უთანხმოების გაღვივებას.

ეკლესიის დროებითი მმართველობის წევრებმა პეტროგრადის მთავრობასთან გასაგზავნი საპროტესტო ტექსტის შემუშავება დეკანოზ კორნელის სთხოვეს. მან ეს დავალება იქვე შეასრულა. დეპეშაში დასაბუთებული იყო ეკლესიის ტერიტორიული ავტოკეფალიის აღიარების აუცილებლობა. მაგრამ თუ დროებითი მთავრობა, საეკლესიო კანონების დარღვევით, აღდგენილ ავტოკეფალიას მხოლოდ ეროვნული ნიშნით აღიარებდა, საქართველოს ეკლესია არასასურველ შედეგებზე პასუხისმგებლობას იხსნიდა [1, 38].

ვითარებიდან გამოსავალს წარმოადგენდა საქართველოს ეკლესიის უფლებრივი მდგომარეობის განსაზღვრა. დროებითი მთავრობისაგან მოთხოვნილი ძირითადი წესების შემუშავება დეკანოზ კორნელის დაევა [1, 38]. დებულებები შინაარსობრივად ცვლილებების გარეშე მოიწონეს, მხოლოდ იურიისტების რჩევით დეკანოზმა კორნელიმ მას იურიდიული დოკუმენტის შესაფერი ფორმა მისცა [1, 41].

ზუსტად ორდენახევარში ესოდენ შრომატევადი და საპასუხის-მგებლო სამუშაოს უნაკლოდ შესრულება ნამდვილად გასაკვირია. დებულებები 14 პარაგრაფისა და დამატებისაგან შედგებოდა. მასში დაცული იყო ეკლესიის ავტოკეფალიის ტერიტორიული პრინციპი [1, 44].

1917 წლის 7 აპრილს პეტროგრადიდან რუს-ქართველთა საეკლესიო ინტერესების შემთანხმებელი კომისარი – ვლადიმერ ნიკოლოზის ძე ბენეშევიჩი ჩამოვიდა. საჭირო გახდა კომისიის არჩევა, რომელიც ამ მოხელის თავმჯდომარეობით იმუშავებდა. 7 აპრილს 15 წევრის შემადგენლობით შეკრებილმა ეკლესიის დროებითმა მმართველობამ ხუთკაციან კომისიას უყარა კენჭი: ყველაზე მეტი – 14 ხმა დეკანოზმა კორნელი კეკელიძემ მიიღო, ხმების რაოდენობით შემდეგ მოდიოდნენ: დეკანოზები ნიკიტა თალაქვაძე, კალისტრატე ცინცაძე, საერო პირი სერგი გორგაძე და ეპისკოპოსი ანტონი (გიორგაძე). მათ საქართველოს ეკლესიის ავტოკეფალიის ტერიტორიული პრინციპის დაცვა დაევაღათ, მხოლოდ უკანასკნელ მომენტში შეიძლებოდა, დათანხმებულიყვნენ ეროვნულ ავტოკეფალიაზე (1, 53).

დეკანოზი კორნელი კეკელიძე აღნიშნულ კომისიაშიც დიდი დატვირთვით მონაწილეობდა. იქ განხილული საკითხების შესახებ ეკლესიის დროებით მმართველობასაც მუდმივად საქმის კურსში აყენებდა. ეკლესიის მმართველმა ორგანომ, პოლიტიკურ პარტიებთან შეთანხმებით, სწორედ მისი მოხსენების საფუძველზე დაადგინა, რომ ავტოკეფალიის სრული სახით განხორციელება იმხანად ვერ მოხერხდებოდა [1, 65-68, 70-71].

რუსეთის სახელმწიფოში საქართველოს ეკლესიის უფლებრივი მდგომარეობის ძირითადი დებულებების პროექტში, რომელიც პეტროგრადის დროებით მთავრობას დასამტკიცებლად გაეგზავნა, ავტოკეფალიის ეროვნული ხასიათი უკვე გათვალისწინებული იყო. შენიშვნის სახით დამატებული იყო, რომ საქართველოს ეკლესია ემორჩილებოდა ძალას და ამ კანონსაწინააღმდეგო ქმედების შედეგებზე პასუხისმგებლობას იხსნიდა [1, 79].

ეკლესიის მმართველმა ორგანომ დეკანოზი კორნელი სამრევლო, საოლქო და საეპარქიო საბჭოებისათვის სახელმძღვანელო დროებითი ინსტრუქციის შემუშავებელი კომისიის შემადგენლობაშიც აირჩია დეკანოზ კალისტრატესა და ტრიფონ ჯაფარიძესთან ერთად [1, 54]. მათ ინსტრუქციები დროებით მმართველობას მეორე დღესვე წარუდგინეს [1, 56-58].

საქართველოს ეკლესიის დროებით მმართველობას ეკლესიის ავტოკეფალიის საკითხთან დაკავშირებით პოლიტიკურ პარტიებთან

ინტენსიური ურთიერთობა ჰქონდა. მათი რჩევითა და დეკანოზების – კორნელის და კალისტრატეს დახმარებით შემუშავებული ტექსტით ყოვლადსამღვდელო ლეონიდმა საზოგადოებას მიმართა, რომ ქართველი სამღვდელოება რუსებისა და მათი ეკლესიის წინააღმდეგ არ იყო განწყობილი. ქართველ მორწმუნეთ კი მოუწოდა, რომ მათ არაქართველების მიმართ აგრესიული ქმედებები არ ჩაედინათ [1, 46-49, 56; 2, 24-25]. მიმართვის საჭიროება ქართველებისაგან რუსთა დევნის შესახებ გავრცელებულმა ხმებმა განაპირობა.

ეკლესიის დროებით მმართველობასა და ვლადიმერ ბენეშევიჩის კომისიაში მოღვაწეობის პარალელურად დეკანოზი კორნელი სასულიერო სემინარიის რექტორი იყო და იქაურ საქმეებსაც განაგებდა [1, 41, 58, 72-73].

რუს-ქართველთა შემთანხმებელი კომისიის თავმჯდომარის ვლადიმერ ბენეშევიჩის საქმიანობით ქართული მხარე უკმაყოფილო იყო. ეს უკმაყოფილება კიდევ უფრო გაძლიერდა, როცა მან საქართველოდან წასვლის შესახებ განაცხადა. და ეს მაშინ, როცა ეკლესიის დროებითი მმართველობა მის მისიას შესრულებულად არ თვლიდა. პეტროგრადის დროებითი მთავრობისათვის ვლადიმერ ბენეშევიჩის მოქმედებათა შესახებ მოხსენების ტექსტის შედგენა ისევ დეკანოზ კორნელი კეკელიძეს დაევალა ვასილ ბარნოვსა და იპოლიტე ვართაგავასთან ერთად [1, 82].

დეკანოზი კორნელი ავტორიტეტითა და პატივისცემით სარგებლობდა არა მარტო დროებითი მმართველობის წევრთა შორის, არამედ მას ნდობას რეგიონებიდანაც უცხადებდნენ. გორის სასულიერო სასწავლებლის გამგეობამ 25 აპრილის თარიღით გამოგზავნილი წერილით სასწავლებლების გაეროვნულებასთან დაკავშირებული საკითხების მოსაგვარებლად თბილისში შეკრების ორგანიზება სწორედ დეკანოზ კორნელის სთხოვა [1, 95]. აღნიშნული კრების ხელმძღვანელობა მას, როგორც თბილისის სასულიერო სემინარიის რექტორს, შესაძლოა, მართლაც ყველაზე მეტად შეეფერებოდა.

ქართულ და რუსულ მხარეებს შორის საეკლესიო ქონების განაწილება ბენეშევიჩის ხელმძღვანელობით მოქმედი შერეული კომისიის კომპეტენციაში შედიოდა. ამიტომ კრების მონვევა, სანამ გამიჯვნა არ მოხდებოდა, ნაადრევი იყო [1, 95]. სასწავლებლების რეორგანიზაცია მხოლოდ დროებითი მთავრობის მიერ 25 ივლისს დამტკიცებული საქართველოს ეკლესიის უფლებრივი მდგომარეობის ძირითადი დებულებების საფუძველზე გახდა შესაძლებელი [1, 228-230].

ეკლესიის დროებითი მმართველობის სხდომის ჟურნალებში არის ინფორმაციები იმის შესახებ, რომ დეკანოზი კორნელი გარ-

კვეულ სამუშაოებს მმართველობისგან დავალების გარეშეც ასრულებდა და განსახილველად წარადგენდა. მმართველობა მის მიერ შედგენილ დოკუმენტებს ზოგჯერ ყოველგვარი შესწორების გარეშე, ზოგჯერ კი მცირედი ცვლილებებით ამტკიცებდა [1, 99-100].

1917 წლის 6 მაისს თბილისში გავრცელდა ხმები, რომ რუსები ქართველების, განსაკუთრებით ეკლესიის ავტოკეფალიის საკითხზე აქტიურად მომუშავეთა მიმართ ანგარიშსწორებას გეგმავდნენ. ამ უკანასკნელთა შორის დასახელებული იყვნენ კათოლიკოს-პატრიარქის მოსაყდრე ლეონიდი, დეკანოზები: კორნელი და ნიკიტა [1, 101].

ა/კავკასიის ხელისუფლებამ 6-7 მაისის ღამეს ზემოაღნიშნულ პირებს დარაჯები დაუყენა და ამ საკითხთან დაკავშირებით გატარებული ღონისძიებების შედეგად 12 ადამიანი დააკავა. ექსცესებს ადგილი არ ჰქონია, მაგრამ ყოვლადსამღვდელო ლეონიდის აზრით, რუსებს შორის ქართველების ასეთი სიძულვილი ყოფილ ეგზარქოს პლატონისა და კომისარ ბენეშევიჩის მოქმედებათა შედეგს წარმოადგენდა [1, 101-102].

ეკლესიის დროებითი მმართველობის ინტენსიური მუშაობის პირობებშიც კი ზოგიერთი მეტად საჩქარო საკითხის განხილვა გვიანდებოდა. 1917 წლის 15 მაისის სხდომაზე სარგის კაკაბაძის წინადადებით შეიქმნა 5 წევრისაგან შემდგარი აღმასრულებელი საბჭო. საბჭოს წინასწარ უნდა განეხილა დროებით მმართველობაში შესული დოკუმენტები და მათთვის მიმართულება მიეცა. დეკანოზი კორნელი აღნიშნულ საბჭოშიც მოღვაწეობდა ეპისკოპოს ანტონთან, მღვდელ ქრისტეფორე ციცქიშვილთან, მიხეილ მაჩაბელსა და სერგი გორგაძესთან ერთად [1, 110].

რუს-ქართველთა შემთანხმებელი კომისიის თავმჯდომარის ვ. ბენეშევიჩის მიერ შემუშავებული „ამიერკავკასიაში მართლმადიდებელი ეკლესიის მმართველობის საფუძვლების პროექტის“ განხილვისას 23 მაისს დეკანოზი კორნელი ზომიერ მიმართულებას მიემხრო. მისი აზრით, „ბენეშევიჩის პროექტი იდეალური თვალსაზრისით არამც თუ შეუწყნარებელია, დამამცირებელიცაა, მაგრამ დღევანდელ პირობებს თუ მივიღებთ მხედველობაში, ის, ჯეროვანი შესწორების შემდეგ, ერთადერთი საშვალეებაა, რომ 12 მარტის აქტის ლიკვიდაცია ავიშოროთ თავიდან“. ამ აზრამდე დეკანოზი კორნელი საქართველოს ეკლესიის უნუგეშო მდგომარეობის ძირფესვიანად გააზრებამ მიიყვანა. მანამდე კი, 4 მაისს მისი, ივანე ჯავახიშვილისა და სერგი გორგაძის მონაწილეობით შედგენილ წერილში ბენეშევიჩთან მუშაობის შეწყვეტაზე იყო საუბარი [1, 102-103, 127, 137].

დეკანოზმა კორნელმა მონაწილეობა მიიღო ეკლესიის უფლებ-

რივი მდგომარეობის ძირითად დებულებათა დამტკიცების დასაჩქარებლად პეტროგრადში მივლინებული დეპუტაციისათვის (ეპისკოპოსი ანტონი, დეკანოზი კალისტრატე და არქიმანდრიტი ამბროსი (ხელაია) ინსტრუქციის შედგენაშიც. მასთან ერთად იმუშავეს: ეპისკოპოსმა ანტონმა, დეკანოზებმა – კალისტრატემ და ნიკიტამ, საერო პირებმა – სერგი გორგაძემ, სარგის კაკაბაძემ, დავით დავითაშვილმა [1, 143-144].

ინსტრუქციის გარდა სწორედ დეკანოზმა კორნელიმ შეიმუშავა პროექტები სასულიერო, მათ შორის, უმაღლესი სასწავლებლის დაარსების, ეპარქიათა რიცხვის გაზრდის, საეპარქიო კათედრათა მოწყობის და ეკლესიის საჭეთმპყრობლების უზრუნველყოფის შესახებ [1, 145, 146-147, 149-160].

20 ივნისის სხდომაზე ეკლესიის დროებითმა მმართველობამ მომავალი საეკლესიო კრებისა და კრების წინასწარი თათბირის მოსამზადებლად კომისია დეკანოზ კორნელი კეკელიძის, მღვდელ ქრისტეფორე ციცქიშვილის, სერგი გორგაძის და სარგის კაკაბაძის შემადგენლობით აირჩია [1, 171].

27 ივნისს კომისიამ უკვე წარმოადგინა წინასწარი თათბირის მიერ განსახილველი საკითხების ნუსხა. საკითხების მარტო ჩამოთვლაც კი შორს წაგვიყვანს. წარმოდგენისათვის მხოლოდ რამდენიმე მათგანს დავასახელებთ: ღვთისმსახურების მოწესრიგება-გამარტივება-დახვეწა; ხუროთმოძღვრების, საეკლესიო მხატვრობის, გალობის ტრადიციების აღდგენა-გამოკვლევა-დაცვა; საზოგადოებასთან სასულიერო პირთა დამოკიდებულება, მათი გარეგნობა და სამოსი; სამონასტრო ცხოვრების მოწესრიგება, მათი კულტურულ-საგანმანათლებლო მოღვაწეობა; მონასტრების დაცვა, როგორც ეროვნულ-კულტურული მოვალეობა; ეკლესია და დემოკრატიული პრინციპი; ეკლესიისათვის მისაღები სახელმწიფო-პოლიტიკური წყობა; სოციალ-ეკონომიური და ეროვნული საკითხები ეკლესიის თვალსაზრისით; ეკლესიისა და სახელმწიფოს ურთიერთობა... აღნიშნულ საკითხთა დასამუშავებლად დამატებითი ძალების მობილიზება იყო საჭირო (1, 176-178). თუმცა მალევე გაირკვა, რომ ამ რთულ დავალებათა მტვირთველი არავინ აღმოჩნდა და მოხსენებათა მომზადებაც საეკლესიო კრების მომწყობი კომისიის წევრების საზრუნავი გახდა [1, 211-212].

დეკანოზმა კორნელი კეკელიძემ შეადგინა საეკლესიო კრების წევრთა და კათოლიკოს-პატრიარქის არჩევნების დებულებათა პროექტები. არჩევნების შესახებ ხალხის ინფორმირებაც მას დაევალა [1, 190, 211].

დეკანოზ კორნელის მიერ იყო შედგენილი პეტროგრადში გაგზავნილი დეპეშა, რომელშიც საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქისათვის – მცხეთელის და რუსი მღვდელმთავრისათვის თბილელის ნოდების მინიჭების გამო პროტესტი გამოითქვა [1, 202-203].

ამიერკავკასიის განსაკუთრებული კომიტეტის წევრ აკაკი ჩხენკელის თხოვნით, კათოლიკოს-პატრიარქის მოსაყდრე ლეონიდთან შეთანხმებით დეკანოზმა კორნელიმ შეადგინა მოხსენება ადგილობრივი ხელისუფლების სახელზე, სადაც დასაბუთებით აღნიშნავდა, რომ საქართველოს ეკლესიის საქმეთა მონესრიგებაზე ზრუნვა ამიერკავკასიის განსაკუთრებულ კომიტეტს თავის თავზე უნდა აეღო [1, 268].

ადგილობრივმა მთავრობამ პეტროგრადის მთავრობისათვის ანგარიშის განწევით საქართველოს ეკლესიისათვის ქმედითი დახმარების აღმოჩენისაგან თავი შეიკავა, თუმცა ზოგჯერ ეკლესიის ინტერესების განხორციელებას ხელს თავისი უმოქმედობით უწყობდა [3, 254].

უურნალებში მრავლადაა დაფიქსირებული დეკანოზ კორნელის პრინციპულობა. ამის ნათელი მაგალითია არჩევნების საყოველთაო პრინციპის, ე. ი. ოთხ საფეხურიანი არჩევნების ორ საფეხურიანით შეცვლის დროს მის მიერ გამოთქმული მოსაზრებანი. ის ამტკიცებდა, რომ საქართველოს ეკლესიაში ყოველთვის ითვალისწინებდნენ ხალხის ფართო მასების აზრს და მას ეს უფლება არ უნდა წართმეოდა. მაგრამ, როცა ეკლესიის დროებითი მმართველობის სხდომაზე ხმათა უმრავლესობით ორ საფეხურიანი არჩევნების მომხრეებმა გაიმარჯვეს, დეკანოზმა კორნელიმ დროებითი მმართველობიდან გასვლის შესახებ განცხადება დაწერა.

ეკლესიის მმართველობის უმაღლეს ორგანოს მასთან თავისი წარმომადგენლების გაგზავნაც კი მოუხდა თხოვნით, ნუ დატოვებდა მმართველობას ასეთი გაჭირვებისას. და მანაც მხოლოდ ამ მიზეზით თქვა უარი თავის გადაწყვეტილებაზე [1, 218-223].

დეკანოზ კორნელის პრინციპულობა ეკლესიის დროებითი მმართველობის სხდომის წევრად ნიკოლოზ დურნოვოს მოწვევის საკითხის განხილვის დროსაც გამოვლინდა. მმართველობის ეროვნულ ორგანოში რუსის, თუნდაც საქართველოს ეკლესიის გულშემოტიერის ჩართვა მან ყოვლად მიუღებლად მიიჩნია. სხვადასხვა მიზეზით მას კოლეგებიც დაეთანხმნენ და ნ. დურნოვოსადმი პატივისცემა სრულიად საქართველოს I საეკლესიო კრებაზე მისი საპატიო სტუმრის სტატუსით მოწვევაში გამოიხატა [1, 210, 239].

დეკანოზ კორნელის დეკანოზ ანტონ თოთიბაძესთან ერთად

კათოლიკოს-პატრიარქის კვერთხის, შესამოსელის და ბარტყულის ნიმუშების დამუშავებაც დაევალა. მან შეასწორა I საეკლესიო კრების დღეს წირვის შემდეგ წასაკითხი მიმართვა. მანვე დაამუშავა ამ კრების ძეგლის-წერა და კრების გახსნისას წასაკითხი ტექსტიც [1, 263].

დეკანოზი კორნელი ემხრობოდა საეკლესიო წიგნების მხედრულად ბეჭდვას, ტიპიკონში და მღვდელმოქმედებაში ცვლილებების შეტანას, ეკლესიის გარეთ სასულიერო პირთა საერო სამოსით სიარულის შესაძლებლობას და სხვა [1, 264, 268].

სულ თითზე ჩამოსათვლელი საკითხი შეიძლება იყო განხილული საქართველოს ეკლესიის დროებითი მმართველობის სხდომებზე, სადაც დეკანოზი კორნელი კომისიის შემადგენლობაში არ იყო არჩეული ან სადაც მას გადამწყვეტი სიტყვა არ უთქვამს. სხდომის ოქმებით დასტურდება, რომ დეკანოზი კორნელი საეკლესიო სამართლის და საქართველოს ეკლესიის ისტორიის უზადლო მცოდნე იყო. მას ენდობოდნენ ეკლესიის დროებითი მმართველობის წევრები, ყველაზე პასუხსაგებ დავალებებს აძლევდნენ და ისიც მათ ნდობას ყოველთვის ამართლებდა.

დამოწმებული წყაროები და ლიტერატურა:

1. საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის დროებითი მმართველობის სხდომის ჟურნალები (1917 წლის 13 მარტი-14 სექტემბერი), გამოსაცემად მოამზადეს, წინასიტყვაობა, კომენტარები და საძიებლები დაურთეს ისტორიის დოქტორებმა ნინო შიოლაშვილმა და ირინა არაბიძემ, თბილისი, 2016.
2. საქართველოს ეროვნული არქივი, საისტორიო ცენტრალური არქივი, ფონდი 2080, აღწ. 1, საქმე 149.
3. ირინა არაბიძე, ამიერკავკასიის განსაკუთრებული კომიტეტის („ოზაკომი“) როლი საქართველოს ეკლესიის ავტოკეფალურ უფლებათა განხორციელების საქმეში (დროებითი მმართველობის სხდომის ოქმების მიხედვით) ნაწილი I, კრებულში: ახალი და უახლესი ისტორიის საკითხები, 2/2007.

Irina Arabidze

Doctor of History, Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, Ivane Javakhishvili Institute of History and Ethnology, Researcher-Scientist of the Department of Modern and Contemporary History

The Contribution of Archpriest Korneli Kekelidze to the Implementation of the Autocephaly Rights of the Church of Georgia (In Accordance with the Journals of the Provisional Board Session of the Church of Georgia, 1917)

Summary

After the announcement of the restauration of the Georgian Church autocephaly on March 12 (25), 1917 in the Svetitskhoveli Cathedral in Mtskheta, the bishop Leonid (Okropiridze) was elected as the locum tenens Patriarch. The goal of the provisional board, established under his chairmanship, was to restore and implement the rights of the Church and to ensure the meetings of the Church representatives. The contribution of the archpriest Korneli Kekelidze to the achievements of this provisional board, within six month of existence, was enormous. He was writing or at least participating in writing of almost all the documents that were submitted to the local government and the government of Petrograd.

The archpriest Korneli has expressed a competent opinion about almost all the issues discussed at the provisional board sessions of the Georgian Church.

According to the protocols of the session, the archpriest Korneli had an excellent knowledge of ecclesiastical law and the history of the Georgian Church. The members of the provisional board of the Church were delegating the most important duties to the archpriest Korneli. He was always justifying their hopes with his „great erudition, diligence,... academic honesty and enthusiasm“.